

Lønnsomhet ved selektive hogster

- norske erfaringer og forskningsresultater

Av Nils Lexerød og Terje Gobakken

Bestandskogbruket har vært dominerende i Norge de siste 50-60 årene. I senere tid har imidlertid interessen for selektive hogstformer økt. Dette skyldes delvis behovet for hogstformer som ivaretar hensynet til biologisk mangfold og friluftsliv bedre, men er også aktualisert av lavere etterspørsel etter massevirke og større etterspørsel etter store sagtømmerdimensjoner og spesialvirke. I tillegg er det i mange tilfeller behov for å redusere kostnadene til etablering av ny skog for å opprettholde en tilfredsstillende avkastning av virkeproduksjonen.

Selektive hogster defineres som *hogster basert på definerte kriterier for trevalg som utvikler eller bevarer en sjiktet skogstruktur*. Kjenne tegnet på selektive hogster er at bare deler av trekapitalen realiseres samtidig som forholdene legges til rette for rekruttering av nye trær til tresjiktet slik at en sjiktet skogstruktur utvikles eller bevares.

Lønnsomheten ved selektive hogster har tidligere blitt analysert ved hjelp av bestandsmodeller. Disse analysene viste at den langsiktige lønnsomheten ved gjentatte selektive hogster i

Ved selektive hogster avvirkes bare deler av stående volum samtidig som forholdene legges til rette for rekruttering. Foto: Trygve Øvergård

granskog ble mellom 12 – 34 % lavere enn ved flatehogst, avhengig av forutsetningene om tømmerpris, driftskostnader, avkastningskrav og volumtilvekst.

Bestandsmodeller er imidlertid lite egnet til å framskrive utviklingen ved selektive hogster. Dette skyldes hovedsaklig at slike modeller framskriver utviklingen til middel-treet og treantallet uten hensyn til dimensjonsfordelingen i bestandet. Både tilveksten til hvert enkelt tre samt dimensjonsfordelingen

er vesentlig ved selektive hogster. Vi har derfor ved Institutt for naturforvaltning, Universitetet for miljø- og biovitenskap, utviklet et prognoseverktøy basert på enkeltremodeller som framskriver utviklingen til hvert enkelt tre i bestandet. Dette verktøyet er godt egnet for økonomiske analyser av selektive hogster.

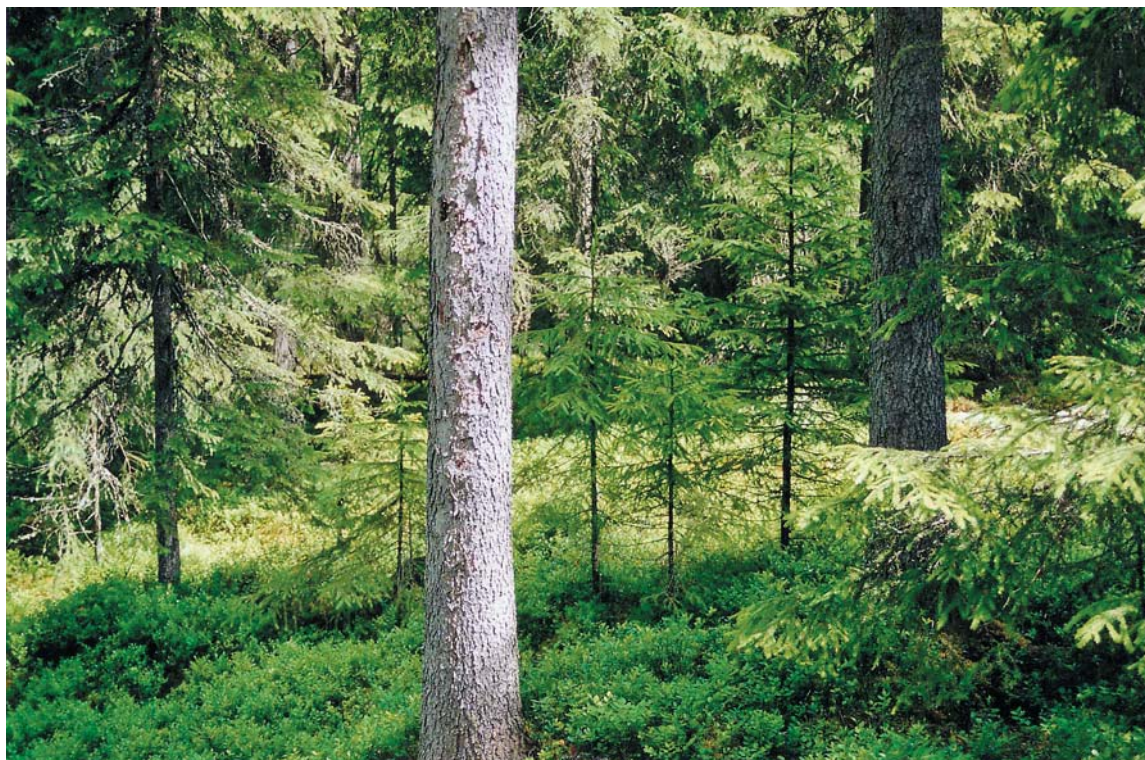
Resultater fra praktiske forsøk med selektive hogster, samt analyser basert på det nye prognoseverktøyet, viser at sammen-

Returadresse:
Norsk institutt for
skogforskning
Høgskoleveien 8
N-1432 Ås

B

Skogforsk: tlf: 64 94 90 00, www.skogforsk.no; Institutt for naturforvaltning: tlf: 64 96 58 00, www.umb.no/ina; redaktør: Bjørn R. Langerud

Selektive hogster gir større valgmuligheter for fremtidig skogbehandling. Foto: Trygve Øvergård

lignet med ordinært bestands-
skogbruk forventes

- bruttoverdien å øke med inntil 10 % ved dagens prisnivå
- driftskostnadene å øke med mellom 15 og 25 %
- rotnettoen å bli omtrent den samme

De langsiktige analysene viser i tillegg at dersom utgangspunktet med hensyn på bestandsstruktur og forhold for naturlig foryngelse er gode kan volumtilveksten ved selektive hogster bli omtrent som ved ordinært bestandsskogbruk.

De økonomiske analysene vi har gjort med det nye prognoseverktøyet viser at den langsiktige

lønnsomheten ved selektive hogster kan bli både høyere og lavere enn ved ordinært bestandsskogbruk avhengig av bestandsforholdene og de økonomiske rammebetingelsene. Generelt vil den *relative* lønnsomheten ved selektive hogster sammenlignet med ordinært bestandsskogbruk øke med

- avtagende avkastningskrav
- avtagende prisnivå på tømmer
- økende prisspenning mellom massevirke og sagtømmer
- økende prisspenning mellom små og store sagtømmerdimensjoner
- økende kostnader til etablering av ny skog

Våre beregninger viser altså at

den langsiktige lønnsomheten ved selektive hogster kan bli både høyere og lavere enn ved ordinært bestandsskogbruk. Det kan imidlertid være riktig å behandle biologisk sett egnede bestand med selektive hogster selv om den beregnede lønnsomheten av virkeproduksjonene er noe lavere enn ved ordinært bestandsskogbruk. Dette for å bevare framtidige valgmuligheter i skogbehandlingen.

Les mer om temaet i [Aktuelt fra skogforskningen 7/04](#)

Kontakt forfatterne:
Nils.Lexerod@umb.no og
Terje.Godbakken@umb.no